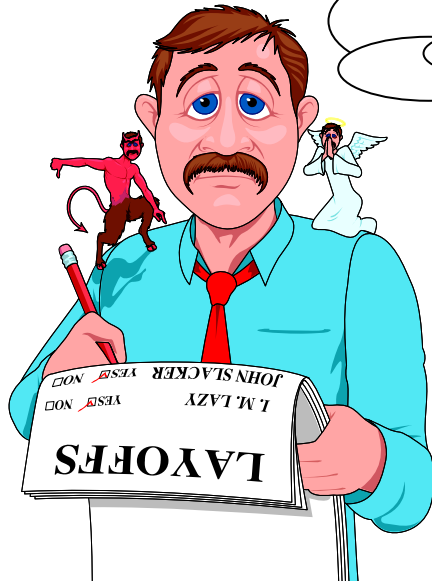

A kockázatvizsgálat teendői

Hát az meg mi a fene?

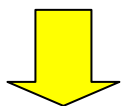

Összeállította: Bujnóczki Tibor
mv szakmérnök

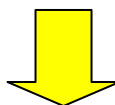
Eseménykialakulás mechanizmusa

VESZÉLYHELYZET

(VESZÉLYFORRÁS+EMBERI CSELEKEDET)

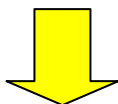

ELLENŐRIZETLEN ENERGIAFELSZABADULÁS

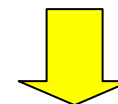
SZEMÉLYI SÉRÜLÉS

VAN

BALESET

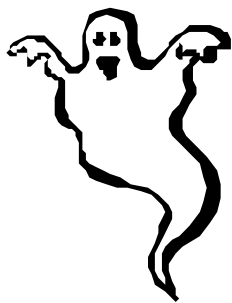
NINCS

SZERENCSE !

Baleseti költségek

Halálos kimenetelű munkabaleset:

24 MFt

Súlyos kimenetelű munkabaleset:

1,3 MFt

Gyors felépüléssel járó munkabaleset:

0,3 MFt

A munkavédelem szükséges elemei

Jogalkotás: magatartási szabályok (jogszabályok)
műszaki előírások (szabványok)

Felügyelet: szakhatóságok (OMMF, ANTSZ stb.)
szakegységek (Munkavédelem stb.)

Érdekvédelem: országos (OMB)
helyi (Munkavédelmi Bizottság)

Érdekeltség: -emberi szenvedés
-cég image-romlás
-pénzügyi következm: ellátási ktg
anyagi károk
-helyi ösztönző rendszer

Kockázatok meghatározása

Az érdekeltség egyik rendszerszemléletű eleme:

Ahhoz, hogy adott körülmények esetén a kockázatokra vonatkozó ismeretek megszereshetők legyenek, szükséges lefolytatni egy **meghatározott logikai szakaszokból álló eljárást (kockázat-elemzést)**, amellyel feltárhatók a kockázatot meghatározó, illetve befolyásoló jellemzők.

A kockázat szakmai értelmezése

Egy meghatározott veszélyes esemény (sérülés, egészségkárosodás)

bekövetkezési valószínűségének (gyakoriságának) és

következményeinek (súlyosságának)

kombinációja:

$$\text{Rizikó} = \text{Gyakoriság} \times \text{Súlyosság}$$

(baleset/1000fő)x(kiesett nap/baleset)

Alapelvek

Valamennyi munkavállaló részére olyan munkakörnyezetet kell biztosítani, amely lehetővé teszi az érintettek megelégedettségét a munkahelyi egészségvédelem és munkabiztonság tekintetében!

**Európai Szociális
Karta**

1989.12.09.

Alapelvek megvalósítása

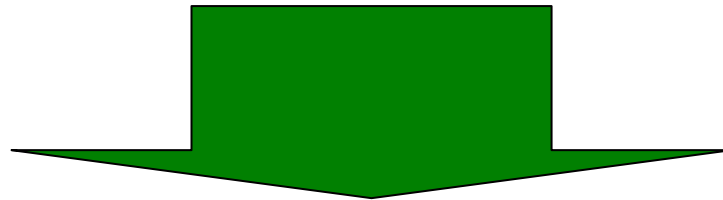
Munkavállalók egészségét és testi épségét veszélyeztető munkakörnyezeti lehetőségek sorra vétele

Munkahelyi veszélyeztetést csökkentő intézkedések meghatározása és rangsorolása

E folyamat bizonyítása megfelelő dokumentumokkal

KOCKÁZATELEMZÉS

Feladatok újszerűsége

Eddig:

- Értékelni azt, hogy a munkakörülmények megfelelnek-e a tételes előírásoknak
- Felmérni, hogy milyen intézkedésekkel lehet a veszélyeket a lehető legkisebbre csökkenteni
- Dokumentálni, hogy az ezirányú kötelezettségek teljesültek

Most:

- Veszélyek azonosítása
- Veszélyeztetettek azonosítása
- Kockázatok értékelése
- Teendők meghatározása
- Eredményesség ellenőrzése (rendszeres felülvizsgálatok)
- Dokumentálás

Mit is kell tennünk?

Forrás: ismeretlen

Ne futamodjunk meg!

Ismerjük fel a veszélyt!

Becsüljük meg a kockázat mértékét!

Hatástalanítsuk a veszélyforrást!

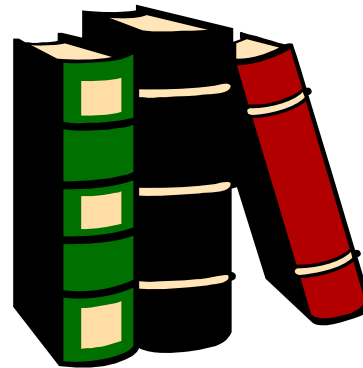
Váltsuk ki azt veszélytelenre!

Alkalmazzunk védőberendezéseket!

Használjunk egyéni védőeszközöket!

Milyen legyen?

Teljes körű **É** **S**

Mindenre kiterjedő

speciális

Helyi sajátosságokat figyelembe vevő

Átlátható **É** **S**

Követhető összefüggések

könnyen érthető

Egyszerűen értelmezhető

Ellenőrizhető **É** **S**

Kellő részletességgel dokumentált

bizonyító erejű

Mérésekkel, számításokkal alátámasztott

Kockázatelemzési kötelezettségek

Jogforrás	Tárgya	Időpontja	Felülvizsgálat
1993. évi XCIII. tv.	Alkalmazott munkaeszközök Veszélyes anyagok, készítm. Dolgozókat érő terhelések Munkahelyek kialakítása	Tevékenység kezdete Körülmények változása Új anyag, eszköz, techn. Baleset, expoz., megbet.	Évente Kockázatok vált.
25/1998. (XII.27.) EüM	Kézi tehermozgatás	Teher > 10 kp	
50/1999. (XI.03.) EüM	Látásromlást okozó tényezők	Képernyős munkáknál	
65/1999. (XII.22.) EüM	Védőeszközök megfelelősége	Védőeszk-kiválasztásnál	
2000. évi XXV. tv.	Emberi egészség károsítása Környezet károsítása Veszélyes anyagok	Tevékenység kezdete Törzskönyvezési eljárás	
25/2000. (IX.30.) EüM- SzCsM	Vesz. anyagok alkalmazása	Tevékenység-változások Fogl-eü vizsg. indokai	
26/2000. (IX.30.) EüM	Rákkeltő anyagok alkalm.	Tevékenység kezdete Körülmények változása	Kétévente
61/1999. (XII.01.) EüM	Biológiai tényezők	Tevékenység kezdete	Évente

Program

- Feladatvégrehajtás lépései módja
- Értékelést végzők kijelölése
- Biztosítandó információk támogatás
- Vizsgálatok sorrendje ütemezése
- Vezetés bevonása
- Munkavállalói részvétel (munkavállalói érdek is!!!)
- Érintettek tájékoztatása az eredményekről

Időszükséglet

Az alkalmazás területétől:

Rendszer bonyolultságától

Veszélyforrások hatásaitól

Vizsgálói kapacitástól

Elemzési módszertől

Alapadatok minőségétől

-**tervezés** (lehetséges veszélyek időbeni azonosítása)

-**engedélyezés** (hatósági elfogadtatás)

-**üzemeltetés** (meglévő rendszer ellenőrzése
rejtett veszélyek felismerése
biztonsági szint növelése)

-**termék** (biztonságos kialakítás)

-**kommunikáció** kock környezettel elfogadtatása)
(számos eseménysor – sok, eltérő védelmi szint)

(nagy veszély – alapos, részletes vizsgálat)

Vonatkoztatási rendszer meghatározása

Rögzíteni szükséges a határokat, melyek meghatározzák az elemzés:

tárgyát: azaz, hogy mire vonatkozik

személyzetre
munkafolyamatra
munka(védő)eszközre

tartalmát: vagyis, hogy tárgyától függően milyen szempontokat (vizsgálandó jellemzőket) tartalmazzon

rendeltetésszerű *vagy* rendellenes használat
szakszerű *vagy* szakszerűtlen kezelés
karbantartás
üzemzavar, meghibásodás
ergonómiai szempontok

térbeli kiterjedését: vagyis azokat a térrészeket, amelyeket az elemzés körébe vonunk

vonatkoztatási időtartamát: vagyis az elemzés alapját képező időszakot

Módszerek meghatározása

A kitűzött célok eléréséhez szükséges, legtöbb információt nyújtó kockázatelemzési módszert kell az eljárást megelőzően

-kidolgozni,
-kiválasztani

A módszer legyen alkalmas:

-a kockázati források teljes körű

feltárására,
azonosítására,
becslésére
rögzítésére;

-a kockázatmérséklés alapelveinek érvényesítésére

Elemzők

Vonatkoztatási rendszerenként elemző csoportot kell létrehozni. A csoport tagjai legalább:

- az elemzés alá vont területet jól ismerő helyi szakember,
- a Biztonságtechnika szakképzett képviselője,
- munkavédelmi képviselő,
- foglalkozás-egészségügyi orvos
- szakértők.

Az elemző csoportokkal oktatás keretében tudatosítani kell a feladatokat és a végrehajtás módját!

Szükséges elemzői ismeretek

- ✓ Veszélyek és ártalmak, ezek megjelenési formái
- ✓ Munka során alkalmazott anyagok eszközök műveletek
- ✓ Munkavállalók munkafolyamatok kölcsönhatásairól
- ✓ Veszélynek kitettség típusa valószínűsége időtartama
- ✓ Munkahelyen felmerülő, kockázatokkal összefüggő fontos előírásokról
- ✓ Mi számít jó gyakorlatnak (ha nincs érvényes előírás)

Előkészületek

Össze kell gyűjteni az elemzés tárgyára vonatkozó dokumentációt és követelményrendszert, amely alapján az elemzés tárgya kellőképpen megismerhető. Az információgyűjtés terjedjen ki:

- a munkát végzők személyére és tevékenységére,
- a munkafolyamatokra és a munkavégzés környezetére,
- az alkalmazott munkaeszközökre.

Veszélyek azonosítása

1. Az elemzésbe vont terület részletes számba vétele:

- technológia: -művelet
-műveletelem
-mozdulat
- alkalmazott eszközök:

- anyagok
- munkaeszközök
- védőeszközök

- munkakörnyezet

2. Veszélyforrások (kockázati tényezők) feltárása:

- eszközök használata (pl.: mozgó részek)
- munkavégzés és munkakörnyezet (pl.: magasban, mélyben)
- fizikai, biológiai tényezők (pl.: villamosság, mikroorganizmusok)
- veszélyes anyagok, környezet, klíma (pl.:mérgek, szennyezett levegő)
- emberi szociális, pszichés és szervezeti tényezők

- (pl.: nehéz testi munka
nagy koncentrációt igénylő munka
rossz munkaszervezés
kockázatot jelentő embercsoportok

Munkahelyek követelményei

Megfelelő szerkezet, szilárdság

Tisztaság, karbantartottság

Menekülési utak, vészkijáratok:

Tűzjelzés, tűzoltás

Hulladékkezelés

Klíma: szellőztetés

hőmérséklet

légtérméret

Megvilágítás

Zaj és rezgés elleni védelem

Épületszerkezeti elemek:

Szociális létesítmények:

ablakok

ajtók, kapuk

közlekedés területei, rakodók

pihenők

öltözők

tisztálkodó és mellékhelyiségek

elsősegélyhelyek

ivóvízellátás

Munkaeszközök követelményei

Megfelelően elhelyezett (területig)

Karbantartott

Kezelőhely

Kezelőelemek: -veszélyzónán kívül

-jól látható

-azonosítható

-jelzett

Anyagkijutás megakadályozása:

-mdb megfogás

-elszívások, akadályok

Védőberendezések

Figyelmeztető jelzések:

-látható

-hallható

-tapintható

Veszélyek 1

Munka szervezése: munkavédelmi utasítások
munkaköri leírások
vezetés/koordinálás
veszélyes munka végzése
egyéni védőeszköz
elsősegély

Munkahely kialakítása: munkatér
közlekedési út
egyensúlyvesztés
leesés
szűk tér
munkavégzés vízben

Veszélyek 2

Munka és körülményei: nehéz fizikai munka
egyoldalú terhelés
világítás
klíma
sok/kevés információ
sok/kevés figyelni való
nehezen kezelhető eszközök

Mechanikai: mozgó géprészek védelem nélkül
veszélyes felületű részek
szállítóeszközök
szabadon mozgó részek

Veszélyek 3

- Villamos: veszélyes áramerősség
 ívfény
 sztatikus feltöltődés
- Anyagok: alap- és segédanyagok állapota
 félkész termékek állapota
 végtermékek állapota
 veszélyes anyagtulajdonságok
- Tűz és robbanás: tűzveszélyes anyagok
 robbanóképes légtér
 termikus robbanás
 fizikai robbanás (olvadék+víz)
 tűzveszélyes tevékenység

Veszélyek 4

Biológiai: biológiai anyagok (mikroorganizmusok)

fertőzőhordozók

gondatlan kezelés

Fizikai: zaj

ultrahang

testrezgés

kéz- és karrezgés

nem ionizáló sugárzás

ionizáló sugárzás

elektromágneses tér

forró felület

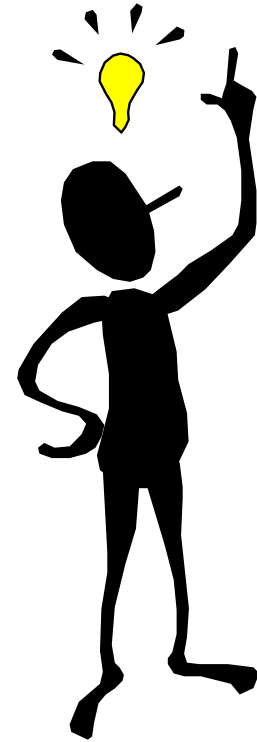
Veszélyek 5

Pszichikai: alacsony/magas követelmények
 cselekvési szabadság/felelősség
 szociális feltételek
 munkaidő-beosztás
 drogok

Egyéb: emberek
 állatok
 növények

Információforrások

- ✓ Közvetlen megfigyelés
- ✓ Helyszíni vizsgálatok, mérések, számítások
- ✓ Működtetési próbák
- ✓ Munkavállalói tapasztalatok
- ✓ Szakmai szokások
- ✓ Munkavédelmi előírások
 - jogszabályok
 - szabványok
 - helyi szabályok
- ✓ Üzemeltetési dokumentáció
- ✓ Rendkívüli események vizsgálati anyagai
 - károsodások
 - balesetek
 - expozíciók
- ✓ Tudományos, műszaki szakirodalom
- ✓ Munkavédelmi adatbázisok, statisztikák

Veszélyeztetettek azonosítása

Kiket ?

Milyen módon ?

fenyegetnek veszélyek

Munkahelyen foglalkoztatottak

- kezelők
- karbantartók
- irodisták

Nem munkavállalóként munkavégzés hatókörébe kerülők

- szolgáltatók
- szolgáltatást igénybe vevők
- szállítók
- látogatók

Sérülékeny munkavállalói csoportok

- megváltozott munkaképességűek
- fiatalok, idősek, terhes nők
- betanítatlanok, gyakorlatlanok
- szenvedélybetegek (dohányosok)

Kockázatok jellemzése

Észlelhetőség

- könnyű
- nehéz

Veszélyeztetettek száma

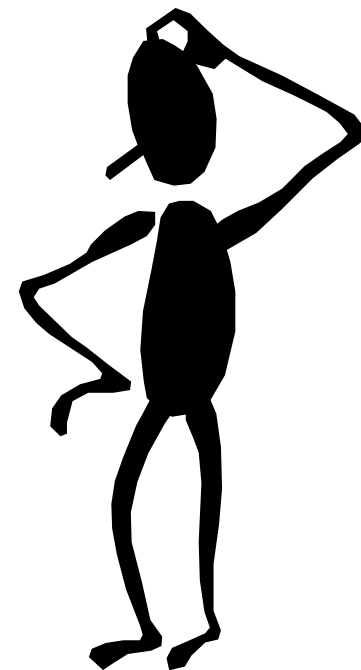
- nincs (anyag hiánynál)
- kicsi
- közepes
- nagy

Bekövetkezési valószínűség

- lehetetlen
- valószínűtlen
- távoli
- eseti
- valószínű
- gyakori

Következmény súlyossága

- elhanyagolható
- marginális
- kritikus
- katasztrofális

Kockázatok kezelése

Becslés:

-kockázatok mértékének megállapítása

-mennyiségileg

-minőségileg

-kockázatok súlyossági sorrendben rendezése

-jelentéktelen

-elviselhető

-mérsékelt

-tekintélyes

-elfogadhatatlan

Döntés:

-az adott helyzet kielégíti-e a munkavédelmi előírásokat

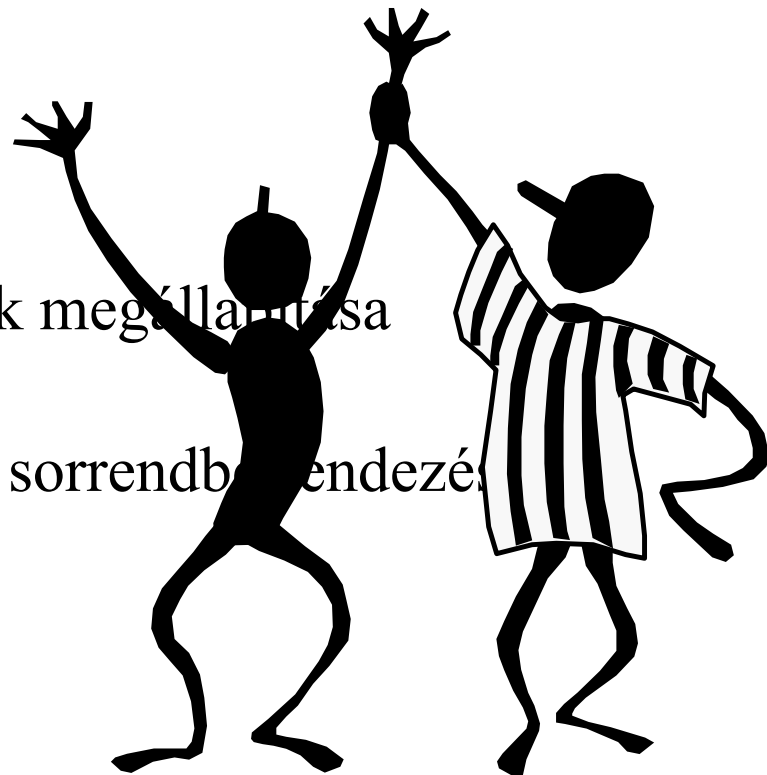
(előírás ismeret – munkabiztonsági szaktevékenység)

-a kockázatok megfelelő kontroll alatt vannak-e

(az előírások tartós betartásának megvannak-e a garanciái)

-a meglévő kockázatok milyen módon szüntethetők meg

-milyen teendők vannak a kockázatok csökkentése érdekében

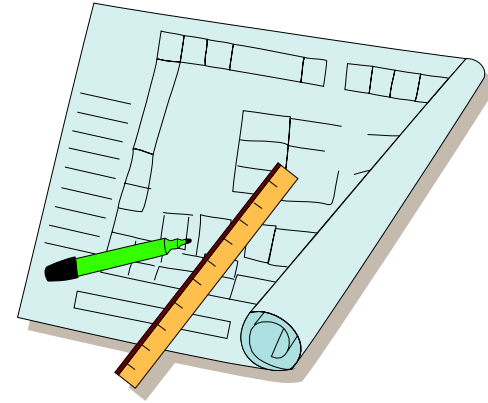
Kockázatmérséklés elvei

- 1. kockázatok elkerülése;
- 2. veszélyes anyagok, módszerek kiváltása veszélytelenre vagy kevésbé veszélyesre;
- 3. a nem kiváltható kockázatoknak a keletkezés helyén való leküzdése;
- 4. a kockázatok leküzdésében a kollektív védőeszközök elsődlegessége az egyéni védőeszközökkel szemben;
- 5. az érintettek megfelelő informálása;

Intézkedések

Fajtái:

- műszaki
- munkaszervezési
- információadási
- szabályozási

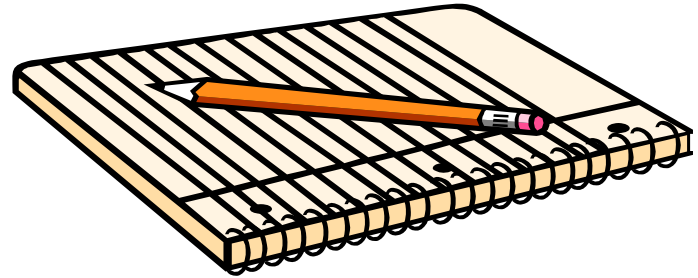
Sorrendje: végrehajtás fontosságának megfelelően

- azonnali
 - közvetlen sérülésveszély
 - védőberendezés hiánya
 - jogszabály szabvány
 - üzemeltetési dokumentáció tiltása
- rövid, vagy középtávú (határidős)
- hosszú távú (stratégiai jellegű)

Feltételek biztosítása:

- pénzügyi
- személyi
- műszaki

Dokumentálás

Kockázatelemzés helye
 időpontja
 tárgya

Elemzést végzők azonosító adatai

Megelőző elemzés ideje

Veszélyek azonosítása

Veszélyeztetettek azonosítása
 száma

Kockázatot súlyosbító tényezők

Kockázatok értékelése

Szükséges intézkedések felelős
 határidő

Tervezett felülvizsgálat időpontja

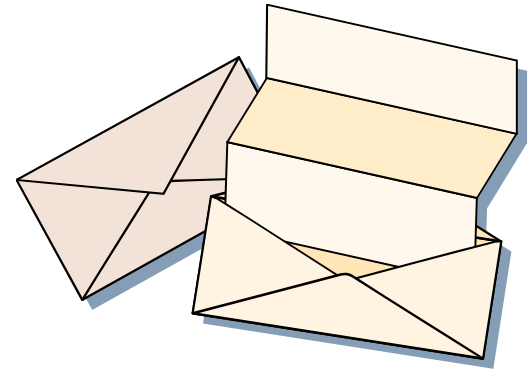
A dokumentumot legalább 5 évig meg kell őrizni!

Kockázatelemzés megfelelősége

- ✓ Kiterjedt-e a vizsgálat minden munkaeszközre, anyagra, technológiára, munkahelyre;
- ✓ Teljes körűen felismertek és megnevesítettek-e a munka közben keletkező veszélyek;
- ✓ Változó körülmények és munkafeltételek esetén figyelembe lettek-e véve e tényezők;
- ✓ Életszerűek-e illetve szakmailag megfelelően valószínűsítettek-e a kockázati értékek;
- ✓ Az értékelés során figyelembe vették-e az egyéb személyek (látogatók, ügyfelek, alvállalkozók stb.) jelenlétét az adott munkahelyen;
- ✓ Meghatározottak-e vagy meghatározhatók-e a szükséges intézkedések a munkavállalók és egyéb ott tartózkodók védelme érdekében, figyelemmel a vonatkozó előírásokra;
- ✓ Megállapítható-e a különböző megelőző intézkedések szükséges végrehajtásának fontossági sorrendje;
- ✓ Az anyag alapján bizonyítható-e (adatokkal, mérésekkel, hivatkozásokkal, megfigyelésekkel stb.) az illetékes hatóságok valamint a munkavállalók számára az, hogy minden munkával összefüggő tényező figyelembe lett véve és ennek megfelelően kerültek értékelésre a kockázatok;
- ✓ A bevezetendő megelőző intézkedések növelik-e a munkafolyamatok, munkaeszközök és a környezet biztonságát;
- ✓ A kockázatok csökkentésére hozott intézkedések okoznak-e másfajta vagy egyéb járulékos kockázatot;
- ✓ Alkalmas-e az anyag intézkedési terv készítésére, beruházási-felújítási terv megalapozására;

Tájékoztatás

A kockázatokról,
kockázatokkal kapcsolatos tényezőkről,
kockázat érzékelésére vonatkozó információkról
az érintett munkavállalókat,
veszélyeztetett beszállítókat,
vásárlókat,
szolgáltatást igénybevevőket,
szolgáltatást nyújtókat
időben tájékoztatni kell.

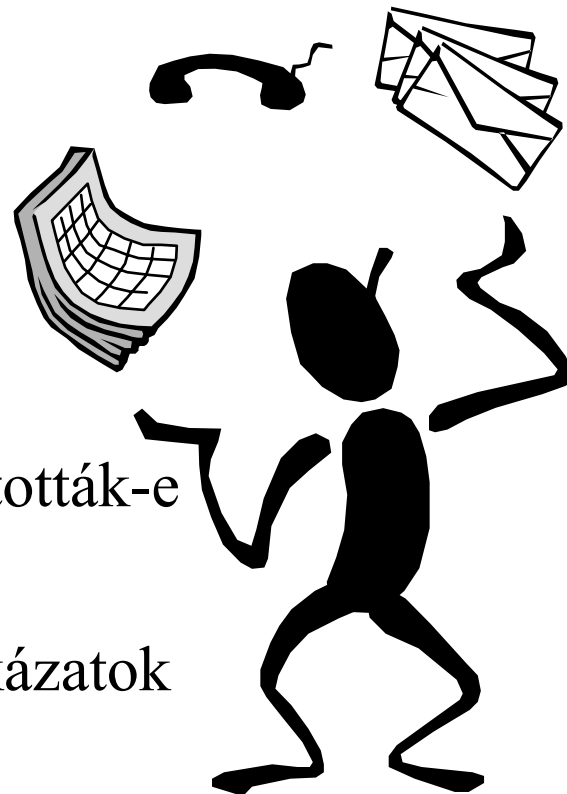
Ellenőrzések

Kockázatelemzést követően:

- kockázatcsökkentő intézkedéseket végrehajtották-e
- hatásosan,
- megbízhatóan
- mérséklődtek-e a kockázatok

Időszakonként:

- jogszabály szerint:
- munkakörülmények lényeges változásakor
- legalább évente

Jobban oda kellett volna figyelni?

